

6. Конституція України від 28.06.1996 р. - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 11.11.2022)
7. Статут Організації Об'єднаних Націй від 24 жовтня 1945р. - https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення 11.11.2022)
8. Вісник. Сучасна система міжнародного права// Мицик В.В.//- 2009.

ЧЕРКАС Катерина, здобувач ступеня вищої освіти магістра Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: КАЛИНОВСЬКИЙ Богдан, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ

ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ

Для початку необхідно визначити, чим відрізняються права дитини, від прав людини? «Права людини як броня – вони захищають нас; вони як правила – говорять нам, як себе поводити; і вони як арбітри – ми можемо до них звертатися. Вони абстрактні – як емоції, і як емоції, вони належать усім й існують, що б навколо не відбувалося»[1]. Права дитини – «це система можливостей, які необхідні особі для її комплексного та цілісного розвитку в умовах і відповідно до вимог середовища, беручи до уваги незрілість дитини (за міжнародно-правовими актами визнається «кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, що застосовується до даної особи, вона не досягає повноліття раніше)». Наприклад, кожна дитина має право на життя з моменту визначення її живонародженою та життєздатною за критеріями Всесвітньої організації охорони здоров'я, має право на вільне висловлювання особистої думки, формування власних поглядів, розвиток власної суспільної активності, отримання інформації, що відповідає її віку, кожна дитина з моменту народження має право на ім'я та громадянство, кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності та інші [2]. Наразі ця тема являється досить актуальною для обговорення, так як відбувається порушення прав дітей в період збройної агресії російської федерації на українське суспільство.

Слід розглянути нормативну базу захисту прав дитини в Україні, вона регулюється: Конституцією України, Конвенцією про права дитини, Законом

України «Про охорону дитинства», Цивільним кодексом України, Сімейним кодексом України, Законом України "Про безоплатну правову допомогу", Декларацією прав дитини, 1959 року. На відмінну від сьогодення, в кінці 19 століття права людини не були захищені юридично, на той час не існувало організацій, які б захищали права дитини, у деяких країнах у закони про захист тварин були прийняті раніше, ніж про захист дітей. Якщо дивитись на періоди все таки запровадження в законодавстві документів щодо захисту дитини то можна привести таку хронологію подій:

- у 1892 році було створено Міжнародне товариство опіки над дитиною;
- у 1919 році відбулось виникнення у Великій Британії першої у світі організації із захисту дітей «Save the children», ініціаторкою виступила Еглантина Джебб, вона і розроблювала текст для Декларації про права дитини;
- у 1924 році Генеральна Асамблея ліги націй прийняла Декларацію про Права дитини, її ще називають Женевською конвенцією;
- 1946 році Генеральна Асамблея ООН прийняла рішення про створення ЮНІСЕФ, це так званий дитячий фонд ООН, також розпочалась діяльність ЮНЕСКО, це спеціалізована установа ООН, що сприяє розвитку освіти;
- у 1948 Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію з прав людини;
- у 1950 році затвердили Європейську конвенцію з прав людини, наразі він являється потужним механізмом захисту дітей та людей;
- у 1959 році Генеральна Асамблея ООН проголосила Декларацію прав дитини;
- у 1996 році Рада Європи затвердила Європейську конвенцію про здійснення прав дітей.

Існує багато прикладів порушень прав дитини, котрі були висвітлені в постанові від 22.05.2022 в Постанові Верховної Ради України «Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування випадків та причин порушення прав дитини під час здійснення децентралізації повноважень з питань охорони дитинства, реформування системи закладів інституційного догляду та виховання, реалізації права дитини на сімейне виховання та усиновлення, розвитку (модернізації) соціальних послуг», наприклад, це влаштування 1442 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у сім'ї знайомих та родичів без фінансового забезпечення з боку держави, як це передбачено статтею 52 Конституції України, процес трансформації санаторних шкіл відбувається поспіхом з непоодинокими випадками порушення права дітей на освіту, саме відсутність узгодженості дій між центральною та місцевою владою призвело до безконтрольної та непослідовної реалізації державної політики у цій сфері, виявлено порушення прав дітей з особливими освітніми потребами на якісні освітні послуги у зв'язку з недотриманням принципу доступності, що впливає на дотримання прав дитини щодо рівного доступу до здобуття якісної освіти, було порушено право на особливий захист і допомогу, що надаються державою, через здійснення

діяльності установ, служб і органів, відповідальних за піклування про дітей або їх захист відповідно до нормативно встановлених вимог та інші. Таких прикладів багато, тому дітям та батькам необхідно знати, де закріплені їх права, та де можна шукати захист на забезпечення встановлених законодавством прав» [3].

Конвенція ООН про права дитини стала першою міжнародним документом, який стосується дітей і містить великий перелік прав, включаючи особисті права і свободи. Її бувають називають Всесвітньою Конституцією з прав дитини. На сьогодні її ратифікували 197 держав світу, поширивши дію конвенції на своїх територіях. Україна теж підписала конвенцію 21 лютого 1991 року, а ратифікувала 28 серпня 1991 року. Відповідно до Конвенції ООН про права дитини, дитина є самостійним суб'єктом, тому що вона ще остаточно розумово не сформована і потребує особливої турботи та правового захисту. Дитина, як людська істота потребує поваги до її індивідуальності, гідності та недоторканності життя. Каталог прав дитини, що містить в Конвенції базується на таких принципах: - принцип благополуччя, це означає, що спочатку увага приділяється саме забезпеченню інтересам дитини; - принцип рівності говорить нам про те, що незалежно від раси, кольору шкіри, етнічної приналежності і статі, всі діти є рівними перед законодавством; - принцип поваги до прав та відповідальності обох батьків говорить про те, що держава не втручається без необхідності в життя сім'ї, тільки якщо існує в цьому потреба, наприклад, неналежне виконання батьками своїх батьківських обов'язків, котрі також зазначені в Законі. Важливим являється принцип допомоги з боку держави, вона повинна підтримувати та надавати соціальну допомогу сім'ям, котрі це потребують.

«З 24 лютого 2022 року в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії РФ постраждала 1001 дитина: загинуло 349 дітей та 652 отримали поранення різного ступеню тяжкості. Фактичну кількість загиблих і поранених дітей встановити не є можливим через відсутність можливості огляду місць події та через активні бойові дії окупаційних військ, які ведуться в українських містах і селах. Наймолодшим дітям, які загинули за ці сто сорок днів повномасштабної війни було 23 дні, 1,5 і 3 місяці. Обов'язок держав учасниць Конвенції ООН про права дитини вживати всіх можливих заходів з метою забезпечення захисту дітей, яких торкається збройний конфлікт» [4].

Реалізація прав дитини є необхідною складовою в нашому сучасному житті, вони повинні вміти відстоювати свої законні права, незалежно від того, де вони знаходяться, вдома, в школі чи на вулиці. Дитина може отримати допомогу, насамперед, звернувшись за консультацією до юристів, також існує телефон безоплатної правової допомоги, Єдиний контакт - центр 0-800-213-103. Взагалі, система безоплатної допомоги забезпечує консультацію чи роз'яснення одразу в телефонному режимі, місцевому центрі або центрі правової допомоги, це якщо дитина не знає як діяти в будь-яких ситуаціях. Якщо ж питання стосується захисту прав в ситуаціях, що складається на протязі життя, наприклад, якщо стала свідком вчинення правопорушення, то дитині призначається адвокат, який

забезпечить представництво її інтересів у суді, а також допоможе скласти необхідні процесуальні документи. Також існує захист від обвинувачення у суді, якщо ж дитина підозрюється у вчиненні злочину. Тобто, дитина захищена державою та існує багато аспектів, механізмів захисту та допомоги в реалізації їх прав.

Цікавим є подивитись на інфографіку рік роботи ТСК із розслідування випадків порушення прав дитини, від 19 лютого 2022 року [5]:

Отже, захист прав дітей є досить важливим та необхідним в нашому житті, тому що діти – це наше майбутнє, наразі права дитини потребують великої уваги зі сторін світової спільноти через великі порушення, про які можна дізнатися із новин. Слід пам'ятати, що 1 червня відзначається Міжнародний День Захисту дітей, а 20 листопада Всесвітній день дитини.

Список використаних джерел:

1. Що таке права людини?. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/what-are-human-rights-> (дата звернення: 29.11.2022).
2. Що таке права людини?. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/what-are-human-rights-> (дата звернення: 29.11.2022).

3. Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування випадків та причин порушення прав дитини під час здійснення децентралізації повноважень з питань охорони дитинства, реформування системи закладів інституційного догляду та виховання, реалізації права дитини на сімейне виховання та усиновлення, розвитку (модернізації) соціальних послуг. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2266-20> (дата звернення: 29.11.2022).
4. РФ порушує право дітей на життя: від початку повномасштабної війни в Україні постраждала 1001 дитина: загинуло 349 дітей та 652 отримали поранення. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини - Головна. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/rf-porushuye-pravo-ditej-na-zhittya-vid-pochatku-povnomasshtabnoyi-vijni-v-ukrayini-postrazhdala-1001-ditina-zaginulo-349-ditej-ta-652-otrimali-poranennya (дата звернення: 29.11.2022).
5. Рік роботи ТСК із розслідування випадків порушення прав дитини: досягнення (інфографіка) | Політична партія «Слуга Народу». Політична партія «Слуга Народу». URL: <https://sluga-narodu.com/rik-roboty-tsk-iz-rozsliduvannia-vypadkiv-porushennia-prav-dytyny-dosiahnennia-infohrafika/> (дата звернення: 29.11.2022).

ЧЕЧЕЛЬ Софія, здобувач ступеня вищої освіти магістр Навчально-наукового інституту №1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

КУЛИК Тетяна, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

АНАЛІЗ СТАТТІ 13 ЖЕНЕВСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛЕНИМИ

Уже як понад 8 місяців після повномасштабного вторгнення Росії Україна продовжує давати відсіч державі-агресору на всіх напрямках фронту. Не менш важлива боротьба ведеться і на інформаційному фронті, оскільки російська пропаганда часто наносить шкоду більш руйнівну ніж ракети з неба. В часи стрімкого розвитку глобалізації та діджиталізації, порівняно з двадцятим століттям, значного впливу зазнали не тільки різні соціальні сфери, а це вплинуло і на методи і засоби ведення війни.

Інформація виступає потужним важелем на соціум в залежності як її подати та проти кого її застосувати. Тому важливим для України залишається прозорість та правдивість в інформуванні міжнародних партнерів про перебіг військових